

Bruksela, dnia 22 lutego 2009 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 12/2009

Bezpieczeństwo danych osobowych w Internecie w kontekście rozwoju nowoczesnych technologii

W dniu 27 stycznia 2009 r. w spotkaniu z polskimi eurodeputowanymi w Brukseli uczestniczył Minister **Michał Serzycki - Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych**. Tematem wystąpienia Pana Ministra było: „Bezpieczeństwo danych osobowych w Internecie w kontekście rozwoju nowoczesnych technologii”.

1. Wystąpienie ministra Michała Serzyckiego

Minister Serzycki szczególną uwagę poświęcił szeroko rozumianym zagrożeniom, jakie dla prywatności obywateli niesie ze sobą Internet, a także zagadnieniom dotyczącym bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w sieci oraz ochronie danych osobowych klientów banków. Omawiana tematyka, a zwłaszcza wymagające obecnie pilnego uregulowania bezpieczeństwo danych osobowych w Internecie, jest o tyle istotna, że rozwój nowoczesnych technologii umożliwiających zdobywanie i łączenie wielu informacji o każdym z nas rodzi poważne zagrożenia dla prawa do prywatności i ochrony danych osobowych.

Minister Serzycki powiedział, że w obecnych czasach zmienia się podejście do kwestii danych i informacji osobowych. Jeszcze niedawno nikt nie uwierzyłby w to, że ID komputera może być daną osobową. Naszą tożsamość można sprawdzić po obecności zainstalowanych w naszych komputerach plików „cookie”. Wędrując po Internecie, nie zdajemy sobie zapewne sprawy z tego, jak bardzo może on być niebezpieczny. Czytając i pisząc blogi, wpisując komentarze, pozostawiamy informacje, które mogą zostać wykorzystane przeciwko nam, jeśli ktoś będzie miał taki zamiar. Każda informacja pozostawiona w Internecie będzie tam już zawsze, dlatego ważne jest, by pamiętać, jakie informacje o sobie pozostawiamy w Internecie. Internet nie jest objęty ochroną ustawową, dlatego ilekroć zamierzamy skorzystać z jakiejś strony, warto zadać sobie pytanie, czy warto na tej stronie pozostawiać informacje o sobie. W USA, dla przykładu, płaci się konkretne stawki za dostęp do bazy danych, w której pozostawione są dane osobowe obywateli.

Kolejną kwestią, którą minister Serzyski poruszył w kontekście prywatności danych osobowych była e-bankowość, do której w chwili obecnej dostęp ma 12 milionów Polaków. Konieczne jest rozsądne korzystanie z tego typu bankowości. Wprawdzie jest ona tańsza i szybsza, ale naraża nas na wiele niebezpieczeństw. Minister powiedział, że należy pamiętać o

tym, że banki nigdy nie proszą nas o podanie kodów dostępu, dlatego nie należy odpowiadać na coraz częściej wysyłane na konta e-mailowe wiadomości z prośbą o potwierdzenie naszych danych, kodów dostępu, itp. Te e-maile mogą być nawet wysyłane ze strony naszego banku, z uwagi na zaawansowane metody, jakimi posługują się obecnie złodzieje. Musimy ponadto pamiętać, by instalować programy antywirusowe, by nasz komputer był zawsze czysty od wirusów.

Minister przypomniał, że zwykły dzień obywatela obfituje w mnóstwo możliwości przekazywania danych osobowych. Samo posiadanie telefonu komórkowego pozwala na zlokalizowanie posiadacza tego telefonu. Ponadto kamery monitoringu również pomagają w ustaleniu miejsca naszego pobytu.

Dane medyczne są szczególnie ważne i musimy je chronić. Są strony internetowe, gdzie wymieniamy się informacjami na temat przebytych chorób. Wejście na tę stronę może narazić nas na niebezpieczeństwo otrzymywania reklam wysyłanych przez firmy farmaceutyczne, a także firmy ubezpieczeniowe. Każde odwiedzenie strony internetowej jest odnotowywane. W ten sposób zbierane są informacje o nas samych i naszych przyzwyczajeniach, które mogą zostać wykorzystane przez np. firmy ubezpieczeniowe. Należy pamiętać, że w Internecie nie jesteśmy bezpieczni i anonimowi.

2. Debata z eurodeputowanymi

Eurodeputowana **Ewa Tomaszewska** (UEN) spytała o kwestię tranzgranicznej opieki medycznej. W związku z tym, że w Parlamencie Europejskim omawia się projekt aktu prawnego dotyczący tego tematu, spytała, czy poczyniono jakieś przygotowania, dotyczące przekazywania danych o stanie pacjenta drogą internetową. Minister Serzyski odpowiedział, że żadne przygotowanie nie zostały poczynione, ponieważ o tym nie wiedział. Dane medyczne w jego opinii są najbardziej prywatne i powinny być specjalnie chronione. Sprzeciwił się konieczności ujawniania danych medycznych przez osoby publiczne, tj. premier, prezydent i marszałkowie, uznając, że jest to sprzeczne z prawem. Wszystkie ww. osoby mają prawo do prywatności, tak, jak każdy obywatel. Uznał ten projekt za „bardzo nieprzyjazny”. W jego opinii, każda informacja na karcie medycznej może być wykorzystana. Jako kuriozalny, ale niestety prawdziwy, podał przykład banków, które nie udzielają kredytów osobom, które przeszły choroby nowotworowe. Informacja, że przeszliśmy choroby nowotworowe eliminuje nas jako potencjalnych kredytobiorców. W opinii ministra konkluzja jest jedna – banki są zdania, że nie można wyleczyć się z raka.

Poseł **Mieczysław Janowski** (UEN) spytał o bezpieczeństwo rozliczania się przez Internet z urzędami skarbowymi i zabezpieczenie danych. Ponadto spytał, czy domaganie się zgody na udostępnianie i przetwarzanie danych przy podpisywaniu umowy, oraz w przypadku, gdy nie zgodzimy się na to, uznanie umowy za nieważną, jest zgodne z prawem.

Minister Serzyski powiedział, że NSA zakwestionował fakt wyrażenia zgody przez kliknięcie na pewne pole. Ta decyzja stoi wprawdzie w sprzeczności z całą ideą Internetu, jednakże zawsze powinna istnieć możliwość dokonania wyboru. Nie można być zmuszonym do wyrażenia zgody.

Poseł **Witold Tomczak** (Grupa Niepodległość/Demokracja) spytał o kwestię ochrony danych osobowych w kontekście głosowania internetowego. Chciał się dowiedzieć, czy takie

głosowania mogłyby być stosowane i jak się ma do tego kwestia tajności wyborów oraz fałszowania wyników wyborów.

Poseł **Andrzej Wielowieyski** (ALDE), odnosząc się do praktyki odmawiania przez banki możliwości udzielenia kredytu osobom po przebytej chorobie nowotworowej, powiedział, że jest to niezgodne z osiągnięciami współczesnej medycyny. Ponadto odniósł się do kwestii powszechnych konsultacji społecznych i spytał, czy można przeprowadzać te konsultacje drogą internetową, zadając pytania osobom zalogowanym oraz czy istnieją jakieś dowody na wykorzystanie takich danych w sposób zagrażający obywatelom?

Minister odpowiedział, że czasem rzeczywistość w Internecie może być niezgodna z przepisami. W ustawie jest zapisane, że dane osobowe można przysyłać poza UE tylko za zgodą GODO. W przypadku konsultacji społecznych, co wiąże się ze zbieraniem danych, muszą być spełnione dwa warunki - cel i adekwatność. Cel jest konieczny do identyfikacji a adekwatność oznacza konieczność zadania sobie pytania o ilość niezbędnych informacji, by najlepiej zrealizować cel, dla którego zbierane są dane.

Kolejna osoba spytała o kwestię wycieku danych z banku PKO SA i sankcji wobec firm, które nie chcą usunąć danych osobowych ze swoich baz. Odnosząc się do wycieku trzech tysięcy życiorysów z PKO SA, Minister odpowiedział, że nie było to związane ze statutową działalnością banku. W tym przypadku dane osobowe klientów nie były zagrożone, bo były w odrębnym systemie informatycznym, a te dane zbierane były do celów rekrutacji. GODO zadecydował, że bank musi usunąć uchybienia. Natomiast w prokuraturze prowadzona jest sprawa o popełnienie przestępstwa. Ponadto, wszyscy pracownicy banku zostali przeszkoleni z zakresu ochrony danych osobowych. Bank nie poniósł żadnych sankcji karnych, bo GODO nie ma żadnych możliwości nałożenia takich kar w przypadku uchybień. GODO ma dużo obowiązków, ale żadnych możliwości karania. O tym, czy będzie akt oskarżenia, tak jak w przypadku PKO SA, decyduje prokuratura. W Sejmie jest projekt nowelizacji ustawy, która daje możliwość nakładania kar finansowych przez GODO. Na początku wydawało się, że np. przedsiębiorcy będą protestować, jednak tak się nie stało. Okazało się bowiem, że dla przedsiębiorców korzystniej jest zapłacić karę grzywny, niż być skazanym prawomocnym wyrokiem.

Poseł **Witold Tomczak** spytał o bezpieczeństwo informacji przekazywanych liniom lotniczym przez pasażerów. Minister powiedział, że takie dane nie powinny być przekazywane prasie, jednak nie ma możliwości udowodnienia, kto przekazał te informacje. Minister podkreślił, że poziom zabezpieczenia informacji przez banki i linie lotnicze jest na poziomie zadowalającym. Jeśli dochodzi do włamań do jakichkolwiek systemów, to najczęściej wykorzystywane są socjotechniki. Dotarcie do osób zatrudnionych w firmie i poznanie kultury organizacji gwarantuje, że do każdej firmy udaje się włamać.

3. Podstawowe informacje o GODO i ochronie danych osobowych

Postęp gospodarczy, rozwój nowych technologii – zwłaszcza informatycznych – spotęgowały zagrożenie tej sfery prywatności człowieka, jaką stanowią jego dane osobowe. Poszerzenie zakresu danych gromadzonych o obywatelach przez różne instytucje, publiczne i prywatne, spowodowało, iż sprawowanie przez jednostkę kontroli nad obiegiem i treścią dotyczących jej informacji stało się utrudnione. Dostrzeżono więc konieczność objęcia tej sfery prywatności ochroną państwa.

Pierwszym aktem prawnym o zasięgu międzynarodowym, kompleksowo regulującym zagadnienia ochrony danych osobowych jest Konwencja nr 108 Rady Europy z dnia 28 stycznia 1981 r. o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych. Takim aktem na poziomie europejskim jest dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. (95/46/EC) w sprawie ochrony osób w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych. Zasady w nich wyrażone przeniosła do polskiego porządku prawnego ustawa o ochronie danych osobowych. Jej uchwalenie w 1997 r. było przejawem postępującej demokratyzacji życia publicznego w Polsce i troski o ochronę prywatności każdego obywatela. Ustawa o ochronie danych osobowych skonkretyzowała konstytucyjnie zagwarantowane każdemu prawo do decydowania o tym, komu, w jakim zakresie i w jakim celu przekazywane są jego dane osobowe. Wyposażyła osoby, których dane są wykorzystywane, w środki służące realizacji tego prawa, jak również powołała organ – Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych – który stoi na straży przysługującego każdemu prawa do ochrony danych osobowych.

Prawo do ochrony danych osobowych jest zagwarantowane w art. 51 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi: *Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby* (ust. 1). *Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów z zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa* (ust. 3). Ponadto: *Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą* (ust. 4). Konkretyzacją normy konstytucyjnej są przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, będące jednocześnie implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych. Ustawa określa zasady postępowania przy przetwarzaniu (m.in. pozyskiwaniu, udostępnianiu, czy przechowywaniu) danych osobowych oraz prawa osób fizycznych, których dane osobowe są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych.

Strażnikiem danych osobowych w Polsce jest Generalny Inspektor Danych Osobowych (GIODO), który:

- Kontroluje przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych,
- Wydaje decyzje administracyjne i rozpatruje skargi,
- Prowadzi rejestry zbiorów danych oraz udziela informacji o zarejestrowanych zbiorach,
- Opiniuje projekty aktów prawnych,
- Inicjuje i podejmuje przedsięwzięcia w zakresie doskonalenia ochrony danych osobowych,
- Uczestniczy w pracach międzynarodowych.

GIODO podejmuje liczne działania o charakterze społecznym, które mają na celu podniesienie świadomości społecznej w zakresie ochrony danych osobowych, w tym prowadzi szkolenia, kursy, konkursy, konferencje i seminaria oraz co roku 28 stycznia organizuje obchodu Dnia Ochrony Danych Osobowych.

Więcej informacji na ten temat znajduje się na stronie <http://edugiodo.giodo.gov.pl> oraz <http://www.giodo.gov.pl>

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska